

*Gargantua a Pantagruel**Čtenářům*

Čtenáři milí, již tu knihu čtete, vši zhostíte se předpojatosti a čtouce, at se nepohoršujete: ni zla ni moru přece nehostíte.

Pravda, z ní málo dokonalosti, leč nejvyšší smíchů lze se přiučítí;

méi srdce jinou látku nemůž' vzítí,

když bol, jenž tráví vás a hlodá, vidí.

Ku psaní lépe smích než slzy míti,

protože smích je v jádře povah lidí.

Žijte vesele!

(...)

Jak se Gargamella, těhotná Gargantuou, přejedla dršťek

Za těchto okolností a takto porodila Gargamella. A nevěřte-li tomu, at vás to prorazí!

Prorazilo ji to jednou odpoledne třetího února, poněvadž se přejedla drobů.

Drobů jsou tlusté dršťky z tučného skotu. Tučný skot jsou volí vykrmení u jeslí

213

a na žirných lukách. Žirné louky se kosí dvakrát do roka a dvakrát do roka dávají seno. Dali zabít a na masopustní úterý nasolit takových 367 014 tlustých volů, aby měli na jaře hojnost čerstvého hovězího a aby si na počátku hostin vzpomínali na nasolená masa a přišli tím spíše vínů na chuť.

Rozumní se, že dršťek bylo do sytosti a byly tak chutné, že si každý po nich olizoval prsty. Ale velký háček byl v tom, že je nebylo možno uschnout, neboť by byly zahnilý, a to jim připadalo hloupé. Rozhodli se tedy, že je seperou stůj co stůj, aby o nic nepřišli. Proto sezvali všechny měšťany ... a jiné sousedy, vesměs znamenité pijáky, dobré společnosti a výtečné kuželkáře.

Dobrák Grandgousier měl z toho velikou radost a poručil, aby bylo všeho, až by mýsy přetékaly. Kladi však své ženě na srdce, aby jedla co nejméně, protože se blíží její čas a dršťky nejsou masité jídlo nejvhodnější. „Ten by se i na lejno vrhl“, dodal, „kdo sní baachor.“ Přes toto varování snědla toho šestnáct mět, dva větrele a šest mírek. Ó, té výborné látky na lejno, která jí jistě nadula! Po obědě vyhmuli se všichni (jeden přes druhého) do vrbin a tu na husté trávě tančili při zvucích veselých píšťal a plačtivých dud tak bezstarostně, že bylo to nebeskou rozkoší divati se na ně, jak tomuli v rozjaření.

(...)

O Gargantuově mládí

Gargantua byl po přání svého otce od tří až do pěti let živěn a vychováván ve všem náležitém řádu a tento čas prožil stejně jak tamější dětičky – totiž tak, že pil, jedl a spal; jedl, spal a pil; spal, pil a jedl.

Den ze dne se válel v kalu, černal si nos, stříkal si na obličej, zešmatčával střevice, často lelkoval a rád se honil za motýly, nad kterými vládl jeho otec, utíral si nos o rukáv, šlintal do polévky, patlal se v blátě, pil z pantofle a obyčejně třel si břicho košíkem. Brousil si zuby o dřevák, ruce si myl polévkou, česal se skleničkou, sedal si na zem mezi dvě židle, přikrýval se mokrym pytlím, pil při polévce, pojídal koláče bez chleba, kousal směje se, pil-val si často do umyvadla, čural proti slunci, skrýval se před deštěm do vody, koval za studena, troubil naprázdno, hrál si na nevinného, odmumlával modlitbickou, mlel stále jedno, mlátil prázdnou slámu, střílel za roh, zapřáhal voly za vůz, škrabal se tam, kde ho nesvrbělo, vybíral si z nosu holuby, honil se za dvěma zajíci a nic nechytí, neviděl si na špičku nosu, vodil blechy na pastvu, lechtal se do smíchů, olizoval v kuchyni, čadil Pánu Bohu do oken, dával při ranní pobožnosti zpívat Magnificat a velice se mu to líbilo, jedl ka-pusnu a kakal kaši, rozeznával mouchy od mléka, vytrhával mouchám no-žičky, tihal papír, špinil pergamen, bral do záječích, pil jako duha, dětil se o kořist beze lva, ořechy klátil a jiný je chvátil, měl každý mráček za kovo-vou výheň a měchyře za lucerny, chýral dvě mouchy jedním máchnutím, dělal

214

osla, aby se nažral otrub, dělal si z ruky pěst, sypal zajícům svěcenou sílu na ocas, představoval si očku k očku a síť byla hotova, díval se darovanému koni vždy na zuby, skákal páte přes devěte, bral si na dvě padavčata jedno sladké jablko, dělal do země díru a bránil měsíc proti vlkům.

*Jak dal Gargantua postavit pro mnicha**opatství Thelému*

Zbývalo jen zaopatřit mnicha. Gargantua ho chtěl udělat opatem v Seuilly, on však odmítl. Chtěl mu dát opatství v Bourgueilu nebo Saint Florentu, které z nich by se mu více líbilo, nebo obě dvě, kdyby mu přišla po chuti. Ale mnich mu dal rozhodnou odpověď, že nechce ani řízení, ani vládu nad mnichy.

„Nebot jak“, řekl, „mohl bych vládnout jiným já, jenž nemohu vládnout sám sobě? Myslíte-li, že jsem vám prokázal příjemnou službu a že bych vám ji mohl prokázat i v budoucnosti, svolte, abych založil opatství po svém vkusu.“

Zádst se zalíbila Gargantuovi, a tak mu nabídl celou svou zemi thelém-skou při řece Loire, vzdálenou na dvě míle od velkého lesa u Port-Huaultu. A mnich si vyžádal na Gargantuovi, aby založil jeho řád jako opak všech druhých.

„Na prvním místě tedy“, řekl Gargantua, „nelze stavět zdi na obvodě, neboť všechna ostatní opatství jsou hrdě obezděna.“

„Ovšem“, řekl mnich. „A ne bez přičiny, neboť kde je ohrada zepředu i zezadu, je mnoho reptání, závisí a vzájemných úkladů.“

Dále se zřetelem k tomu, že v jistých klášterech tohoto světa jest obyčejem číst místo, po kterém přešla nějaká žena (myslím tím ženy slušné a cudné), bylo rozkázáno bedlivě vyčistit všechna místa, po kterých by náhodou přešel mnich nebo jeptiška. A protože v řádách tohoto světa je vše odměřeno a uspořádáno podle hodin, bylo stanoveno, že tam nebude časoměru ani hodin vůbec, nýbrž že všechna díla budou vykonávána podle příležitosti a vhodnosti. Gargantua totiž řekl, že nejlépe by bylo zkrátit čas, o které ví, je počítat hodiny. Co z toho je? A největší bláhovostí světa je prý řídit se úderem zvonu, a ne povelům zdravého rozumu a usouzení. Item, protože toho času vstupovaly do kláštera jen ženy jednooké, kulhavé, hrbaté, ohyzdné, zmrzačené, pořeštěné, bláznivé, nestvůrné neb se špatnou pověstí, a muži jen churaví, s nějakou chybou narození, hloupí a jsoucí domovu na obtíž...

(„Mimochodem,“ řekl mnich, „takové ženské stvoření, které není ani hezké, ani dobré, k čemu jest platno?“)

„Aby se stalo jeptiškou,“ řekl Gargantua.

„Ovšem,“ řekl mnich, „také k šití košil.“)

215

Bylo rozhodnuto, že tam budou přijímány jen krásné, urostlé, statné a krásní, urostlí, statní.

Item, protože do ženských klášterů nevěcházeli muži než pokradmu a tajně, bylo rozhodnuto, že tam nikdy nebude žen, nebude-li tam mužů, ani mužů, nebude-li tam žen.

Item, ježto jak muži, tak ženy jednou přijali po roce zkoušky byli nuceni a přidržováni k tomu, aby tam zůstali po celý svůj život, bylo ustanoveno, že jak muži, tak ženy tam přijati odejdou volně a bez závazku, kdykoli se jim zlíbí.

Item, ježto pravidelně mniši skládali tři sliby, totiž čistoty, chudoby a poslušnosti, bylo zavedeno, že se tam lze počestně oženit, být bohat a žít ve svobodě.

Co se týče zákonitého stáří, byly tam ženy přijímány od deseti do patnácti let, muži od dvanácti do osmnácti.

(Přeložila Jihočeská Theléma)

<i>François Rabalais</i> vyslov [fransoa rable]	<i>Seuilly</i> vyslov [seji]
<i>Gargantua a Pantagruel</i> vyslov [gargan- tya a pantagriell]	<i>Theléma</i> vyslov [telemu]
<i>žimný</i> velmi úrodný	<i>Bourguet</i> vyslov [burži]
<i>Grandgousier</i> vyslov [grangusijé]	<i>Saint Florent</i> vyslov [sen floran]
<i>Magifitac</i> vyslov [magnyfikac] – název chvalozpěvu Panny Marie	<i>Loire</i> vyslov [loár]
	<i>Port-Haut</i> vyslov [portyjo]
	<i>item</i> dáte